HAZRETİ OSMAN-I ZİNNÛREYN

Eshâb-ı kirâm'ın en büyüklerinden ve Peygamberimizin (aleyhisselâm) dâmâdı, üçüncü halifesi. 577 senesinde Mekke'de doğdu. Babası Affân olup, Kureyş kabilesinin Benî Ümeyye kulundandı. Hazreti Osman'ın soyu, Abd-i Menafta Peygamberimizin (aleyhisselâm) temiz nesebi ile birleşir. Dünyada iken Cennetle müjdelenen on kişiden biridir. Hazreti Rukıyye'den Abdullah isminde bir oğlu olmuş ve bu sebeble Ebû Abdullah künyesi ile de tanınmıştır.

Hazreti Osman, ilk müslüman olanların beşincisidir. Müslüman olmadan önce ticâret ile uğraşırdı. Zengin bir tüccâr olup, mükemmel ve zarif bir cemiyet insanı idi. Kabilesi arasında geniş bir çevresi ve büyük itibarı vardı. İslâmiyet gelmeden önce Hazreti Ebû Bekir ile yakın arkadaş ve dost idi. Ona karşı içten bir sevgi duyar, iş husûsunda da görüşüp konuşurlardı. O da Hazreti Ebû Bekir gibi cahiliyet devrinin kötülüklerinden uzak durmuştur. Hazreti Ebû Bekir müslüman olduktan sonra, Hazreti Osman da onun teşviki ile müslüman oldu. Müslüman oluşunu kendisi şöyle anlatır:

“Benim kâhin bir teyzem vardı. Bir gün onun evine varmıştım. Bana dedi ki: “Sana bir hatun nasîb olacak ki, ne sen ondan önce bir hatun görmüş olursun, ne de o, senden önce bir erkek görmüş olur. Güzel yüzlü ve zahide bir hatun olup, bir büyük Peygamber kızı olsa gerektir.” Ben teyzemin bu sözüne hayret ettim. Yine bana dedi ki: “Bir peygamber geldi. O’na gökten vahy nâzil oldu.” Ben dedim ki: “Ey teyzem, böyle bir sır, şehirde hiç duyulmadı. O halde bu sözü açık söyle.” O zaman teyzem dedi ki: “Muhammed bin Abdullah’a peygamberlik geldi. Halkı dine davet eder. Çok zaman geçmez ki, O’nun dîni ile âlem nurlanır. O’na karşı gelenin başı kesilir.”

Teyzemin bu sözleri, bana çok tesir etti. Endişeye düştüm. Ebû Bekir (radıyallahü anh) ile, aramızda büyük bir dostluk vardı. Birbirimizden hiç ayrılmazdık. Bu meseleyi görüşmek üzere, iki gün sonra hemen Ebû Bekir (radıyallahü anh)’in yanına gittim. Teyzemin söylediklerini O’na söyledim. Ebû Bekir (radıyallahü anh) bana dedi ki: “Ya Osman! Sen akıllı bir kimsesin. Hiç görmez ve işitmez ve bir şeye fayda ve zarar vermez olan bir kaç taş ilâhlığa nasıl lâyık olur?” Ben, “Doğru söylüyorsun, teyzemin sözü gerçektir” dedim.

Hazreti Ebû Bekir, Osman’a (radıyallahü anh) İslâmiyeti anlattıktan sonra O’nu Resûlullah’ın (aleyhisselâm) huzûruna götürdü. Peygamberimiz, Hazreti Osman’a şöyle buyurdu:

“Yâ Osman. Hak teâlâ seni Cennete misâfirliğe davet eder. Sen de icabet eyle! (Kabûl et) Ben bütün insanlara hidayet rehberi olarak gönderildim” Hazreti Osman Resûlullah’ın yüksek halleri ve güler yüzle söylediği sözler karşısında kendinden geçip, büyük bir şevk ve teslimiyetle “Eşhedü en lâ ilahe illallah ve eşhedü enne Muhammeden abdühü ve resûlüh” deyip müslüman oldu. Sonra da daha önce Şam’a gittiği sırada gördüğü bir rüyayı şöyle anlattı: “Yâ Resûlallah! Biz Muan ile Zerka denilen yer arasında idik. Bir ara orada uyumuşduk. O sırada “Ey uyuyanlar. Uyanın. Ahmed (aleyhisselâm) Mekke’de zuhur etti.” diye nidâ eden bir ses işittik. Mekke’ye gelince de sizin Peygamber olarak gönderildiğinizi öğrendik.”

Teyzem, müslüman olduğumu duyunca çok sevinip aşağıdaki şiiri okuyarak yanıma geldi.

Sözlerim sebebiyle, Hak teâlâ Osman’a
Doğru yolu gösterdi, hidâyet verdi ona.
Kendi fikrini bırak, uy Resûlün fikrine,
Her sözü doğru olan, Allahın Resûlüne.
Hak dîni ile gönderilen, iki kızını nikahladı ona,
Ufukda mecz olan ayla güneş gibi oldu.

Hazreti Osman müslüman olduktan sonra, diğer müslümanlar gibi o da çeşitli işkencelere uğradı. Bilhassa amcası tarafından çok işkence yapıldı. Müslüman olduğu için amcası, onu ip ile belinden ağaca bağlayıp, yoruluncaya kadar kırbaç ile döverdi. O bütün işkencelere sabreder hep kelime-i şehâdet okurdu. Müslüman olduktan sonra, Peygamberimizin (aleyhisselâm) kızı Rukıyye ile evlendi. Peygamberimizin kızları Rukıyye ve Ümmü Gülsüm daha önce Ebû Leheb’in oğulları Utbe ve Uteybe ile nişanlanmışlardı. Peygamberimiz, insanları müslüman olmaya davete başlayınca, Ebû Leheb düşmanlık etmeye başladı. Oğulları da düşmanlık edip, Resûlullah’ın kızlarını almaktan vazgeçtiler. Böylece Resûlullahı (aleyhisselâm) sıkıntıya düşürmek istediler. Bunun üzerine vahiy gelerek Rukıyye Hazreti Osman’a nikâh edildi. Rukıyye, Bedr Savaşı’ndan sonra vefât edince, Peygamberimizin diğer kızı Ümmü Gülsüm de Hazreti Osman’a nikâh edildi. Bu bakımdan O’na Peygamberimizin (aleyhisselâm) iki kızıyla evlenme ni’metine kavuşmuş olduğu için iki nûr sahibi manasına “Zinnûreyn” denilmiştir.

Hazreti Osman müslüman olunca, müşrikler tarafından yapılan işkencelere uzun zaman tahammül edip, Habeşistan’a hicret etmeye izin verilince, hanımı Rukıyye (radıyallahü anha) ile Habeşistan’a hicret etti. Böylece Habeşistan’a ilk hicret eden Müslümanlardan biri de Hazreti Osman’dır. Ayrıca Hud aleyhisselâmdan sonra ailesi ile birlikte ilk hicret edenlerden oldu. Bir müddet sonra Mekke’ye dönüp, ikinci olarak tekrar Habeşistan’a hicret etti. Bu ikinci hicretten sonra Mekke’ye dönüp, son olarak Medine’ye hicret etti. Böylece dîni uğruna üç kere hicret etti.

Medine’ye hicret ettiği ilk günlerde şehirde su sıkıntısı çekiliyordu. Rume kuyusundan başka içecek su yoktu. Bu kuyu ise bir Yahudiye âit olup suyunu satardı. Resûlullah (

aleyhisselâm): “Rume kuyusunu, kim satın alır, kendi kovasını müslümanların kovası ile beraber tutarsa, Cennetteki kovası bundan hayırlı olur.” buyurdular. Hazreti Osman kuyuya varıp, Yahudi ile pazarlık etti. Yahudi kuyunun hepsini satmadı. Hazreti Osman da, nöbetleşe bir gün kendisinin, bir gün Yahudinin olmak üzere yarısını satın aldı. Hazreti Osman kendi nöbet gününde kuyuyu müslümanlara serbest bırakırdı. Yahudi, nöbetinde suyu para ile satardı. Müslümanlar Hazreti Osman’ın nöbetinde iki günlük sularını alır, Yahudinin nöbetinde kuyunun yanına uğramazdı. Yahudinin işi böylece bozuldu. Sonra: “Yâ Osman, işimi bozdun” deyince Hazreti Osman kuyunun diğer yarısını da aldı. (İlk yarısını onikibin dirheme almıştı, ikinci yarısını sekizbin dirheme aldı. Hepsini sebil etti.)

Hazreti Osman Bedir Savaşı hariç bütün savaşlarda bulundu. Hudeybiye andlaşmasında Mekke’ye elçi olarak gönderildi. Tebük seferinde onbin kişilik İslâm ordusunun, bütün ihtiyâçlarını karşılayıp donattı. Ayrıca bin altın da para yardımında bulundu. Bütün malını İslâmiyetin yayılması, insanların kurtulması, se’âdete kavuşması için Allah yolunda harcadı.

Bedir Savaşı yapıldığı sırada, Peygamberimizin kızı olan, hanımı Hazreti Rukıyye’nin ağır hasta olması sebebiyle, Bedir Savaşına katılmasına izin verilmedi. Zafer haberi geldiği gün hazret-i Rukıyye vefât etti. Hazreti Osman’ın Hazreti Rukıyyeden, Abdullah adında bir oğlu olup, hicretin dördüncü yılında altı yaşında vefât etti. Peygamberimiz (aleyhisselâm), kızı Rukıyye’nin vefâtından sonra diğer kızı Ümmü Gülsüm’ü Hazreti Osman ile evlendirdi. Hicretin dokuzuncu yılında Ümmü Gülsüm de vefât edince Peygamberimiz (aleyhisselâm): “Ya Osman bir kızım daha olsaydı, onu da sana verirdim” buyurdu.

Hazreti Osman, Peygamberimizin (aleyhisselâm) vahiy kâtiblerinden idi. Güzel yazar, güzel konuşur ve çok kuvvetli bir hatîb idi. Dâima Kur’ân-ı kerîm okur, ondan çeşitli meseleler çıkarırdı. Kur’ân-ı kerîmi hıfzı (ezberi) çok kuvvetli idi. Namazda bir rek’atte bütün Kur’ân-ı kerîmi okuyan dört kişiden biri de Hazreti Osman’dır. Çok okuduğu için iki mushaf elinde eskimiştir.

İslâmiyet yayılmaya başlayınca, her taraftan müslümanlar çoğalıp Medine’ye geliyordu. Peygamberimizin (aleyhisselâm) mescidi dar gelmeye başlamıştı. Bunun üzerine Resûlullah (aleyhisselâm) “Bizim mescidimizi bir zira’ olsun genişleten Cennete gider” buyurdu. Hazreti Osman, “Yâ Resûlallah, malım mülküm sana feda olsun. Mescidi genişletme işini üzerime alıyorum” dedi. Mescidi kırk zira’ (20 metre) genişletti ve bütün masraflarını karşıladı. Bunun üzerine “Allahın mescidlerini ancak, Allaha, âhiret gününe inanan, namaz kılan, zekât veren ve yalnız Allahdan korkan kimseler tamir eder. İşte hidâyet üzere bulunanlardan oldukları umulanlar bunlardır.” meâlindeki Tevbe sûresi onsekizinci âyeti nâzil oldu. Ekseriyetle Peygamberimizin (aleyhisselâm) yanından ayrılmazdı. Veda Haccı’nda da Resûlullah (aleyhisselâm) ile beraber bulundu. Peygamberimizin vefâtından sonra Hazreti Ebû Bekir’in kendisinden sonra Hazreti Ömer’in hâlife olmasını bildirdiği ahidnâme, Hazreti Osman tarafından yazılıp hazırlandı. Hazreti Ömer’in halifeliği sırasında seçtiği altı kişilik husûsi şûra azalarından biri de Hazreti Osman idi. Bu şûra Hazreti Ömer’in şehîd edilmesinden sonra Hazreti Osman’ı halife seçti. Eshâb-ı kiram ona bîat ettiler. Böylece hicretin 24. yılında (m. 644) senesinde Muharrem ayının birinci günü hilafet makamına geldi.

12 sene hilâfet makamında kalan Hazreti Osman, cesur idi. Hiçbir felâket karşısında sarsılmamıştır. Bunun için halifeliği de başarılı geçmiştir. Bilhassa halifeliğinin ilk yılları, İslâm târihinde altın bir devir teşkil eden Ebû Bekir ve Ömer (radıyallahü anh) devirlerinin bir devamıydı. Devrinde bir çok fetihler yapılmıştır. Horasan, Hindistan, Maverâünnehir, Kafkasya, Kıbrıs adası ve kuzey Afrika’nın bir çok yerleri, Onun devrinde İslâm topraklarına katılmıştır.

Yine onun halifeliği sırasında Şam’da vâlilik yapan Hazreti Muâviye komutasındaki ordu Kıbrıs adasını alarak Akdeniz’de önemli bir mevki elde etti.

Hazreti Osman herkese lâyık olduğu vazîfeyi verirdi. Onun tayin ettiği vâlileri, emirleri, onu sevmekte ve emirlerini yapmakta, askerlikte ve memleketleri feth etmekte, çalışkanlıkta en seçme kimselerdi. Onun zamanında İslâm memleketleri batıda İspanya’ya kadar, doğuda Kabil ve Belhe kadar genişletildi, İslâm orduları denizde ve karada büyük zaferlere ulaştı.

Hazreti Osman, Hicaz’daki ve Irak’daki bakımsız yerleri, güvendiği kimselere ve yakınlarına verir, ziraat aletleri de temin ederek çalıştırır, millete çok toprak kazandırarak ziraatı geliştirip, bağlar, meyve bahçeleri yetiştirdi. Kuyular kazdırıp, kanallar açtırdı. Arabistan’ın kuru toprakları onun zamanında en bereketli yerler gibi olmuştu. Emniyet ve huzûr da böylece kendiliğinden meydana gelmişti. Hanlar, misâfirhâneler yapılmıştı. Ticâret ve nakliyatta kolaylık da, bunlara bağlı

olarak gelişmişti. Mal, servet artıp iş hayatı canlandı. Onun zamanında Medine'de tarla sürmeyen, bağ yetiştirmeyen kimse kalmadı. Bu bereketi ve huzûru gören Eshâb-ı kiram, Hazreti Osman'ı çok takdîr ettiler. Hazreti Osman'ın hizmetlerinden biri de Hazreti Ebû Bekir'in bir araya toplattığı Kur'ân-ı kerîm nüshasından, altı nüsha daha yazdırıp, büyük İslâm merkezlerine göndermesidir. Bu bakımdan Ona Nâşir-ül-Kur'ân (Kur'ânın yayıcısı) denilmiştir. Ömer'in (radıyallahü anh) hilâfeti zamanı olan on sene ile Osman'ın (radıyallahü anh) oniki senesinden ilk altısı, refah ve rahatlıkla geçerek, İslâm memleketlerinin hepsinde dînî hükümler uygulandı ve İslâm dünyâsı çok genişledi. Hatta, bütün Arabistan ve Afrika'nın büyük bir kısmı, İslâm memleketinin bir parçası olmuş, Trablusgarb, Fizan, Bingazi, Tunus, Cezayir, Fas, Merakeş, Dimyat, Zeyyad, Aden, San'â, Asir, Bahreyn, Hadremut, Katif, Necd, bütün Irak. "Hindistan ve Sind, Çin, Semerkand, Hayve, Buhârâ ve Türkistan, İran, Kafkasya İslâmın idâresi altına girerek, İslâm sancağı, İstanbul surlarının önüne kadar götürülmüştü. Feth edilen memleketlerin ahalisi de seve seve müslüman olmakla şereflendiklerinden İslâm nüfusu pek artmış, milyonları aşmıştı. Bu kadar genişlik ve çokluk sebebiyle fikirlerde ayrılık çoğalmış, düşünüş tarzları, idrâk şekilleri arasında ayrılık baş göstermişti. Müslüman şekline giren münâfıkların körüklemesi ile halifeye karşı çıkan isyan yüzünden, Osman (radıyallahü anh)'ın hilâfetinin son altı senesi karışık ve gürültülü geçti. Yahudiler ve diğer İslâm düşmanları, çeşitli ihtilaflar çıkararak, fitne ve fesadı yaymak teşebbüsüne geçtiler. Fitnenin ve fesadın en büyük kaynağı Mısır'da idi. Buradaki fitne hareketini; Yemenli bir Yahudi olan Abdullah İbni Sebe adındaki bir münâfık yapıyordu. Her tarafa yerleştirdiği adamları ile temas halinde olup, fitnenin yayılması için her yola başvuruyordu. İslâmiyeti içerden yıkmak için faaliyete geçen Abdullah İbni Sebe, önce Basra ve Kûfe'de gizli teşkilât kurdu. Daha sonra Medine'ye gelip, orada bir takım fitne ve karıştırıcılık faaliyeti göstermek istedi ise de, tutunamayıp, Mısır'a kaçtı. Mısır'da yıkıcı faaliyetlerini devam ettirmek üzere, kendisi gibi fitneci kimseleri etrâfına topladı ve faaliyete geçti. Burada fitnenin ilk tohumlarını atıp, sebeiyye fırkasını ortaya çıkardı. Kurduğu gizli teşkilâtla, cahil ve başı boş Mısır kıbtilerini aldatarak bir çapulcu alayı topladı. Âsîlerden onüçbin kişi, Medine-i münevvere şehrini sarmağa kadar ileri gidip, halifeye, hilâfetden çekilmesini teklif etmişlerdir. Osman (radıyallahü anh) ise, (Server-i âlemin (aleyhisselâm) bana giydirdiği elbiseyi, elimle çıkarmam) buyurdu. Sahâbe-i kiramın ve Tabi'în-i kiramın hepisinin ictihâdları da böyle idi. Fakat, âsiler ikna edilemedi. Hicretin otuzbeşinci senesinde Medine'ye gelerek, Hazreti Osman'ın evini kuşattılar. Muhasara, kırk gün devam etti. Hazreti Hasan ve Hüseyin ile Talha (radıyallahü anh) halifenin kapısında nöbet tuttular. Eshâb-ı kiramın büyüklerinden Abdullah bin Selâm hazretleri buyuruyor ki: "Muhasarada bulunan Hazreti Osman'ı ziyâret etmek üzere yanına gittim. Selâm verdim. Hazreti Osman selâmımı aldı. Oturdum, az sonra Hazreti Osman. "Kardeşim bu gece rüyamda şu pencereden Resûl-i Ekrem'i gördüm bana "Osman seni muhasara ettiler öyle mi?" diye sordu. Ben de "Evet yâ Resûlallah" dedim. Resûl-i Ekrem "Seni susuz bıraktılar, öylemi?" diye tekrar sordular. Ben de "Evet yâ Resûlallah" dedim. Bunun üzerine Resûl-i Ekrem bana bir bardak su verdi ve ben de o suyu içtim. Hatta soğukluğunu göğüsümde duyarcasına kandım. Sonra Resûl-i Ekrem bana "İstersen seni onlara galip getirelim, istersen iftarı bizim yanımızda yap" buyurdu. Ben de Resûl-i Ekrem'in yanında iftarı tercih ettim" dedi.

Hazenü'l-Kuşeyrî diyor ki: Abdullah bin Selâm, Hazreti Osman'ın evinden ayrıldıktan sonra Osman (radıyallahü anh) evini saran adamların karşısına çıktı ve onlara "Sizi benim üzerime teşvik ve tahrik eden o iki kişiyi getirin göreyim" dedi. Kızıl deve veya eşek gibi iki adam Osman'ın (radıyallahü anh) karşısına çıktı. Hazreti Osman: "Size Allah ve Resûlüne yemîn verdirerek soruyorum. Resûl-i Ekrem Medine'ye geldiği vakit, Rûme kuyusundan başka içilecek tatlı su bulunmadığı için "Rûme kuyusunu kim satın alır, kendi kovasını müslümanların kovası ile beraber tutarsa, Cennetteki kovası bundan hayırlı olur." buyurduğu vakit, bol para verip onu satın alan ve millete vakf eden ben değil miyim? Şimdi siz ondan, hatta bir bardak acı sudan olsun beni men' ediyorsunuz" dedi. Onlar "Evet doğrudur" dediler. Sonra yine Hazreti Osman: "Allah ve İslâmiyet hakkı için size soruyorum: Darda olan İslâm ordusunu tamamiyle kendi servetimden techîz etmedim mi?" diye sordu. Onlar: "Evet doğrudur." dediler. Hazreti Osman: "Allah ve İslâmiyet adına size yemîn verdiriyorum; mescid müslümanlara dar geldiği vakit, Resûl-i Ekrem: "Cennette daha hayırlısını almak üzere falancanın arsasını kim alıp mescide ilâve eder?" buyurduğu vakit onu satın alıp mescide katan ben değil miyim? Böyle iken, şimdi siz benim mescidde namaz kılmama mâni oluyorsunuz" dedi. Onlar: "Evet, doğrudur" dediler. Hazreti Osman: "Allah ve İslâmiyet adına yemîn verdirerek soruyorum: Resûl-i Ekrem, Ebû Bekir, Ömer ve benimle Şebir dağında otururken, dağ sallanıp taşı yuvarlandığı ve Resûl-i Ekrem taşı ayağıyla itip: "Ey Şebirdağı dur. Zira senin üzerinde bir peygamber, bir sıddîk ve iki şehîdden başka kimse yoktur."buyurmadı mı?

dedi. Onlar: “Vallahi doğru söylüyorsun” dediler. Bunun üzerine Hazreti Osman “Allahü Ekber” diye tekbir aldıktan sonra: “Kâ’be’nin Rabbi hakkı için şahid olun ki, ben şehîdim” dedi. Daha sonra âsiler, komşu duvarından aşarak içeriye girdiler. Osman (radıyallahü anh) oruçlu olup, Kur’ân-ı kerîm okuyordu. Âsiler Hazreti Osman’ın üzerine saldırıp şehîd ettiler. Bu arada, hanımı Naile (radıyallahü anha)’nın da parmakları kesildi. Abdullah bin Selâm, Hazreti Osman’ın şehîd edildiği esnada yanında bulunanlara “Hazreti Osman son olarak o esnada ne dedi?” diye sordu. Dediler ki: Hazreti Osman “Yâ Rabbi Ümmet-i Muhammed arasındaki tefrikayı kaldır ve kendilerini birleştir” diye üç kere duâ etti. Abdullah bin Selâm diyor ki: “Hazreti Osman o şekilde duâ etmeseydi, kıyâmete kadar müslümanlar bir araya gelemezdi.” Asiler, Osman’ın (radıyallahü anh) evini soydular. Devlet hazînesi olan beyt-ül-mâlı da yağma ettiler. Medine-i Münevvereyi kana buladılar. Halifenin cenâzesi üç gün defn edilmedi. Nihâyet Zübeyr bin Avvâm (radıyallahü anh) ve onyedi kişi cenâze namazını kıldıktan sonra, Bâki mezarlığına defn ettiler. Hazreti Osman şehîd olduğu zaman 82 yaşında bulunuyorlardı.

Hazreti Osman’ın şehîd edilme haberi, İslâm ülkesinde geniş üzüntüler uyandırdı. Her tarafta büyük bir huzûrsuzluk ve hüzün başladı. İslâm düşmanları fitneyi çıkarmışlar, kinlerini kusmuşlardı. Hazreti Osman’ın şehîd edildiği zamana kadar tam bir birlik içinde olan müslümanlar arasında bazı kimseler ayrılarak harici ve sebeiyye gibi fırkalara bölündüler. Peygamberimizin (aleyhisselâm) bildirdiği ve Eshâb-ı kiramın tabi olduğu doğru yoldan ayrılmayan müslümanlar ise, fitneyi yok etmek için büyük gayretler gösterdiler. Doğru yoldan asla sapmadılar.

Hazreti Osman dâima adâletli davrandı. Müslümanların rahatı için büyük titizlik gösterdi. Fitne hareketine bir takım ithamlarla başlayan âsilerin her türlü bozuk iddialarına, ikna edici cevaplar verip, delîllerini gösterdi. Fakat âsilerin maksadı karışıklık çıkarmak ve fitne yaymak olduğundan Hicret’in 35’nci yılında Hazreti Osman’ı şehîd ettiler. Osman (radıyallahü anh) şehîd olunca, bütün müslümanlar Hazreti Ali’yi halife seçtiler. Hadîs-i şeriflerde Hazreti Osman hakkında buyuruldu ki: “Her peygamberin Cennetde bir arkadaşı vardır. Benim arkadaşım da Osman’dır.”

Resûlullah kızı Rukıyye’yi Osman’a verdikten bir zaman sonra kızına “Osman bin Affânı nasıl buldun” dedi. Hayırlı, iyi gördüm, dedi. “Ey canım kızım, Osman’a çok saygı göster. Çünkü, Eshâbım arasında, ahlâkı bana en çok benzeyen o’dur.” buyurdu.

Hazreti Âişe buyuruyor ki: Resûlullah (aleyhisselâm) evinde mübârek baldırları, yani topuğu ile dizi arası açık yatıyordu. Hazreti Ebû Bekir kapıya gelip izin istedi. Habîb-i ekrem izin verdiler. Hallerini değiştirmediler. Sonra Hazreti Ömer gelip izin istedi. Ona da izin verdiler ve mübârek baldırları açık olarak yattıkları vaziyette sohbet ediyorlardı. Hazreti Osman gelip izin isteyince, Resûl-i Ekrem oturdu ve örtündü. Hepsi gittikten sonra Server-i âleme sordum: Babam Ebû Bekir (radıyallahü anh) İçeri girdi, hiç hareket etmediniz. Hazreti Ömer içeri girince yine aynı vaziyette durdunuz. Hazreti Osman içeri girince doğrulup oturdunuz ve elbisenizi düzelttiniz. Bunun hikmeti nedir? Cevabında: “Meleklerin haya ettiği bir kimseden ben haya etmez meyim?” buyurdular. Bir rivâyette ise Resûlullah (aleyhisselâm) “Osman çok haya sahibi bir kimsedir. Eğer o halde izin verseydim içeri girip söyleyeceğini anlatmazdı.” buyurmuştur.

Birgün Resûlullah (aleyhisselâm) yakında meydana gelecek fitneleri zikir ediyordu. O sırada kendini örtmüş bir kişi geçiyordu. Server-i âlem: “O fitne günü bu şahıs hidâyet üzere olacaktır.” buyurdular: Kalkıp o şahsa baktım. Osman bin Affân (radıyallahü anh) idi. Rivâyet eden diyor ki: “O şahsı Resûl-i Ekrem’e göstererek “Yâ Resûlallah! Bu mudur?” dedim.“Evet” buyurdular. Yine aynı husûsta hasen hadîs olarak Âişe-i Sıddîka’dan (radıyallahü anha) rivâyet edilen hadîs-i şerîfte “Yâ Osman! Allah sana (hilâfet denen) bir gömlek giydirecek. Eğer münâfıklar onu soymak isterlerse, bana kavuşasıya kadar sakın onu çıkarma” buyurulmuştur. Bu hadîs-i şerîf sebebiyle Hazreti Osman muhasara edildiği zaman kendisi halifelikten çekilmemiştir.

Yine hasen hadîs olarak İbni Ömer (radıyallahü anh) rivâyeti ile Resûl-i Ekrem: Hazreti Osman zamanında çıkacak fitneyi zikr ettikten sonra Hazreti Osman’ı işâret ederek “O fitnede bu, mazlûm olarak katl edilir.” buyurmuştur.

Resûlullah (aleyhisselâm) hadîs-i şerîfde: “Bütün peygamberler, hayatlarında bir kimse ile iftihar etmiştir. Ben de Osman bin Affân ile iftihar ederim.” Yine buyurdu: “Bütün melekler benim ile iftihar ederler. Ben de Osman bin Affân ile öğünürüm.” Resûlullah, Hazreti Osman’a buğz eden bir kimsenin cenâze namazını kılmamıştır.

Eshâb-ı kiramdan Cabir (radıyallahü anh) anlatır. Biz Muhacirlerden bir cemaat Resûlullahın huzûrunda idik.

Aramızda Ebû Bekir, Ömer, Osman, Ali, Talha, Zübeyr, Abdurrahmân bin Avf, Sa'd bin Ebî Vakkas (radıyallahü anh) da vardı. Habîb-i Ekrem: "Herkes dostunun yanına varsın." buyurdu. Herkes sevdiğinin yanına gitti. Resûl-i Ekrem de Hazreti Osman'ı yanına aldı. "Sen dünyâda ve âhırette benim sevdiğimsin" buyurdu. Resûlullah (aleyhisselâm) bir hadîs-i şerîfte: "Ben Allahü teâlânın huzûrunda, Hazreti Osman'ın düşmanlarının hasmıyım, onlara karşıyım." buyurdu. Yine buyurdu ki: "Biz Osman bin Affânı, Allahü teâlânın halîli ve kerîm olan babamız İbrâhîm aleyhisselâma benzetiyoruz." Abdullah bin Ömer'in bildirdiği hadîs-i şerîfte "Osman ümmetimin en hayırlısı ve en çok ikram edenidir." buyuruldu.

İbni Mes'ûd (radıyallahü anh) rivâyet ediyor. Bir gazâda Resûlullah (aleyhisselâm) ile beraberdim. Yiyecek bitti. Askeri üzüntü, sıkıntı kapladı. Resûl-i Ekrem bu hâle vakıf oldu. "Allahü teâlâ size, güneş batmadan rızk gönderecektir." buyurdu. Hazreti Osman bu sözünü işitince: "Resûl-i Ekrem'in her sözünün muhakkak; doğru olması lazımdır." diye düşünüp yiyecek bulmağa çalıştı. Bir yerde ondört deve yükü yiyecek buldu. Fazla fiat ile alıp dokuz yükünü güneş batmadan Habîb-i Ekrem'in huzûruna getirdi: "Yâ Osman! Bunlar nedir?" diye sordular. "Osman'dan Allah'ın Resûlüne hediyyedir" dedi.

Seyyid-i Kâinatın (aleyhisselâm) buyurdukları, gecikmeden yerine gelince mü'minler sevindiler, münâfıklar mahzûn oldular. Server-i âlem hazretleri mübârek ellerini açıp: "Yâ Rabbi! Osman'a çok ecir ver" diyerek hayır duâ buyurdular.

Abdullah bin Abbas, Resûlullahın: "Ya Rabbi! Osman'ı kıyâmet gününün sıkıntılarından kurtar, ona rahatlık ver. O bizim birçok sıkıntımızı gidermiştir." buyurduğunu bildirmiştir. Bir hadîs-i şerîfde de, "Osman'ın şefaati sayesinde, Cehenemi hak etmiş yetmişbin kişi, hesabsız Cennete girecektir." Hazreti Osman'ın menkıbelerinden bazıları şöyledir:

Birgün Osman bin Affân (radıyallahü anh) Resûlullah'ı (aleyhisselâm) evine davet etti. Resûlullah: "Yalnız beni mi davet ediyorsun? buyurdular. Hazreti Osman: "Eshâb-ı kiram da gelsinler Yâ Resûlallah" dedi. Bilâl-i Habeşî'yi (radıyallahü anh) bütün Eshâb-ı kirama, Hazreti Osman'ın davetine gelmeleri için haber vermekle vazîfelendirdi. Kendileri Hazreti Ali ile Hazreti Osman'ın evine doğru yola çıktılar. Hazreti Osman, Peygamberimizin mübârek adımlarını sayıyordu. Peygamberimiz farkına varıp, sebebini sordu. "Yâ Resûlallah! Her adımınıza bir köle âzâd olsun" dedi. Davetten sonra bütün kölelerini âzâd etti.

Halifeliği sırasında adâlet ile davranmaya çok dikkat ederdi. Birgün bir gencin kulağını çekti. Gencin kulağı acıyıp şöyle dedi: "Efendim, herkesin birbirinden hakkını alacağı kıyâmet gününü düşününüz." Bu söz Hazreti Osman'a çok tesif etti. "Ey genç sen de, benim kulağımı çek ödeşelim." buyurdu. Genç, Hazreti Osman'ın kulağını çekti. Hazreti Osman: "Biraz daha çek" deyince genç: "Siz kıyâmet gününü düşünerek korktunuz. Ben de o günkü hesaptan korkuyorum." dedi.

Osman (radıyallahü anh) cömert, haya sahibi idi. Gecenin bir kısmında uyur, sonra ibadete kalkardı. Gündüzleri de oruçla geçirirdi. Hak teâlâ Zümer sûresinin dokuzuncu âyet-i kerîmesini Hazreti Osman veya Ebû Bekir veya Ömer veya devamlı ita'ateden her mü'min için indirmiştir. Bu âyet-i kerîmede:

"Yoksa, o, ahiret (azâbın)'dan korkarak, Rabbinin rahmetini umarak gecenin saatlerinde secdeye kapanır, kıyamda durur bir halde tâat ve ibadet eden kimse (gibi) midir? De ki: Bilenlerle bilmeyenler bir olur mu? Ancak temiz akıl sahibleridir ki (bunlar) hakkıyla düşünür." buyurulmuştur. Müfessirlerin çoğu bu âyet-i kerîmenin Hazreti Osman hakkında indirildiğini bildirmişlerdir.

Muhtaç olanlara bol bol yemek yedirir, kendisi de evde sirke ile zeytinyağı yerdi. Halîfe iken, deveye binince kölesini de arkaya alır, böyle yaptığı için çekinmez sıkılmazdı. Kabristana uğradığı zaman oturur, ağlardı. Öyle ki sakalı ıslanırdı.

Hazreti Osman bir defasında Resûlullahın evinde hiç yiyecek kalmadığını işitmişti. Hemen bir semiz koyun, bir miktar bal ve bir çuval un alıp, Hazreti Âişe'nin evine götürdü. Hazreti Âişe'ye şöyle dedi: "Ey mü'minlerin annesi, Resûl-i Ekrem'in bunu, diğer hanımları arasında paylaştıracağını zannediyorum. Hiç paylaştırmasın çünkü ben onlara da bunların aynısını gönderdim." dedi. Peygamberimiz (aleyhisselâm) eve gelip durumu öğrenince "Yâ Rabbi! Osman'ın geçmiş gelecek, gizli, aşikâr bütün günahlarını affet" diyerek duâ etti.

Allahü teâlâ, Peygamberlere (aleyhimüsselâm) verdiği faziletler ve güzel menâkıbdan bazılarını Hazreti Osman'a da vermiştir.

Birincisi: Şehîd olmaktır. Allahü teâlâ, peygamberlerinden Zekeriyya ve Yahyâ'ya (aleyhimüsselâm) vermiştir.

İkincisi: Zühd ve Hicrettir. Hak teâlâ, peygamberi Îsâ bin Meryem'e (aleyhisselâm) vermiştir.

Üçüncüsü: Cömertliktir. Hak teâlâ bu fazîleti peygamberi İbrâhîm'e (aleyhisselâm) vermiştir.

Dördüncüsü: İhtiyârlıktır. Hak teâlâ ihtiyârlığı peygamberi Nûh (aleyhisselâm)'a vermiştir.

Beşincisi: Haslet, haya etmek üstünlüğüdür.

Hak teâlâ hayayı Hazreti Âdem ve Muhammed (aleyhimüsselâm)'a vermiştir. Hak teâlâ bu beş üstünlüğü Hazreti Osman'da toplamıştır.

Hazreti Ali, Hazreti Fâtıma ile evleneceği zaman düğün masrafı yapmak üzere zırhını satılması için pazara göndermişti. Hazreti Osman pazardan geçerken Hazreti Ali'nin zırhını tanıdı. Dellalı çağırıp bu zırhın sahibi buna ne kadar para istiyor? diye sordu. Dellal dörtyüzdirhem istiyor dedi. Gel parasını verip alayım dedi. Evine gittiler, zırhı alıp parasını verdi. Sonra bu zırhın yanına dörtyüz dirhem para koyup Hazreti Ali'ye gönderdi ve şöyle haber yolladı. "Bu zırh senden başkasına lâyık değildir. Bu dörtyüz dirhemi de düğününe harca, bizi ma'zur gör..."

Ebû Hüreyre (radıyallahü anh) bir gün Hazreti Osman'ın huzûruna gidiyordu. Yolda bir kadına gözü ilişti ve baktı. Huzûra varınca Hazreti Osman: "Sana ne oldu? Gözlerinizde zinâ eseri görüyorum." buyurdu. Ebû Hüreyre (radıyallahü anh): Yâ Emîr-el-Mü'minîn, "Resûlullah'dan sonra vahy iner mi?" diye sordu, cevabında: Hayır, vahy inmez, fakat mü'minin firaseti doğrudur. Nitekim Resûl-i Ekrem: "Mü'minin firasetinden kaçınınız. Çünkü, mü'min Allah'ın nûru ile bakar" buyurmuştur, dedi.

Bir defasında Medine'de kıtlık vardı. O sırada Hazreti Osman'ın Şam'dan yüz deve yükü buğday kervanı gelmişti. Eshâb-ı kiram satın almak için yanına gittiler. Hazreti Osman sizden daha iyi alıcım var ve sizden daha fazla veren var, ona vereceğim dedi. Eshâb-ı kiram durumu Hazreti Ebû Bekir'e bildirip bundan üzüldüklerini söylediler. Kıtlık zamanında böyle yapması uygun olur mu? dediler. Hazreti Ebû Bekir; Osman (radıyallahü anh) Resûlullahın (aleyhisselâm) dâmâdı olmakla şeref kazanmıştır ve Cennette onun arkadaşıdır. Siz onun sözünü yanlış anladınız beraber gidelim" buyurdu. Hazreti Ebû Bekir yanına gidip, Yâ Osman, Eshâb-ı kiram senin bir sözüne üzülmüşler deyip durumu anlattı. Hazreti Osman, "Evet ey Resûlullahın halifesi, onlardan iyi alıcı olan, bire yediyüz veriyor. Onlar bire yedi veriyor. Biz bu buğdayı bire yediyüz verip alana verdik" dedi. Bundan sonra yüz deve yükü buğdayı Medine'de bulunan fakirlere, Eshâb-ı kirama bedava dağıttı. Yüz deveyi de kesip fakirlere yedirdi. Hazreti Ebû Bekir bu işe çok sevinip, Hazreti Osman'ın alnından öptü.

Hazreti Osman, Peygamberimizden (aleyhisselâm) 146 hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir. Rivâyet ettiği hadîs-i şerîflerden bazıları şunlardır:

"Kıyâmet günü üç sınıf insan şefaat eder: Bunlar, peygamberler, âlimler ve şehîdlerdir."

"En hayırlınız Kur'ân-ı kerîmi öğrenen ve öğretendir."

"Bir kul her gün sabah ve akşam şu duâyı üç defa okursa, o kimse zararlardan korunur. (Bismillâhillezî lâ yedurru maasmihi şey'ün fil ardı ve lâ fissemâi ve hüvessemiulalîm)."

"Yatsı namazını (cemaatla) kılan, gece yarısına kadar ibadet etmiş, sabah namazını cemaat ile kılan ise gecenin tamamını ibadet ile geçirmiş sayılır.

"O halde evladınıza ikram edin. Çünkü anne ve babanızın sizde hakkı olduğu gibi, evladınızın da sizin üzerinizde hakkı vardır."

"Adem oğlunun ancak üç şeyde hakkı vardır: Belini doğrultacak kadar yemekte, avret yerini örtecek kadar elbisede ve kendini saklayacak evde, fazlasının ise hesabı vardır."

Buyurdu ki: "Dünya için üzülmek kalbe zulmet, âhıret için üzülmek ise kalbe nûrdur."

"Ârifin alâmetlerindendir. Kalbi havf ve recâ, dili hamd ve sena, gözü yaşlı ve hayâlı, isteği günahları ve dünyâyı terk ve rıza üzerine olmaktır. İnsanların en iyisi Rabbine kavuşmadan önce, Rabbini kendinden râzı eden, içine girmeden önce kendi kabrini en güzel yapandır." "Ezan okunurken sükût edip dinleyene iki, yalnız sükût edene ise bir ecir vardır. Buna karşılık duyduğu halde konuşana iki, uzakta olduğu için duymayıp konuşana da bir günah vardır."

“İnsanların en iyisi, dünyâ onu terk etmeden, dünyâyı terk edendir. Rabbine kavuşmadan önce, Rabbini kendinden râzı edendir.”

“İbadetin tadını dört şeyde buldum: Allahın farz kıldıklarını yapmada, yasaklarından sakınmada, Allahdan sevâb bekleyerek emr-i ma’rûf yapmada ve Allahın gadabından kaçınarak nehy-i münker etmede.”

“Dört şey vardır ki, dışı fazîlet, içi farzdır: Sâlihlerle düşüp kalkmak fazîlet, onlara uymak farz; Kur’ân okumak fazîlet, onunla amel farz; kabir ziyâreti fazîlet, kabir için hazırlanmak farz, hasta ziyâreti fazîlet, vasıyyetini almak farzdır.”

“Ölümü bilip gülene, dünyânın fani olduğunu bilip ona rağbet edene, işlerin takdîrle olduğunu bilip, istediği olmayınca üzülene, hesaba inanıp mal toplayana, Cehenneme inanıp günah işleyene, Allahü teâlâya inanıp dünyâ ile rahatlayana, şeytanı düşman bilip, ona itaat edene çok şaşarım! Eğer gönüller manevî pisliklerden temiz olsaydı, Kur’ânın zevkine doyulmazdı.” “Beş vakit namazı vaktinde devam üzere kılana dokuz şey ikram edilir. Allah onu sever, bedeni sağlam olur, melekler onu korur, evine bereket iner, yüzünde sâlihler siması olur, Allahü teâlâ kalbini yumuşatır, sıratı parlak şimşek gibi geçer, Allahü teâlâ “Onlar için korku ve üzüntü yoktur” zümresine onu ilhak eyler, Allahü teâlâ onu Cehennemden korur.

On şey çok zayi olmuştur. Sual sorulmayan âlim, amel edilmeyen ilim, kabûl edilmeyen doğru görüş, kullanılmayan silâh, içinde namaz kılınmayan mescid, okunmayan mushaf, infâk edilmeyen mal, binilmeyen vasıta, dünyâyı isteyenin içindeki zühd ilmi, içinde âhiret yolculuğu için azık edinilmeyen uzun ömür.”

□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□□

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-1, sh. 55

2) Tabakât-ı İbn-i Sa’d cild-3, sh. 53

3) El-A’lâm cild-4, sh. 210

4) Târîh-ul-hamîs cild-2, sh. 254

5) Müslim, fedâil-üs-sahâbe

6) Kâmûs-ül-a’lâm cild-4, sh. 3124

7) Tam İlmihâl Se’âdet-i Ebediyye sh. 43, 58, 209, 306, 329, 460, 665, 724, 976, 982, 1055

8) Medâric-ün-nübüvve cild-2, sh. 451

9) Eshâb-ı Kirâm sh. 9, 15, 18, 19, 21, 26, 43, 44, 48, 368

10) Savâik-ul-muhrika sh. 104

11) Târîh-ül-hulefâ sh. 138

12) Müsned-i Ahmed bin Hanbel cild-1, sh. 57

13) El-İsâbe cild-2, sh. 462

14) El-İstiâb cild-3, sh. 69

15) Buhârî fedâil-üs-sahâbe

16) İzâlet-ül-hafâ cild-1, sh. 245